ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 09.04.1949 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

90.

Zákon

zo dňa 23. marca 1949

o rodinných prídavkoch.

Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

§ 1.

Rodinné prídavky podľa tohto zákona poskytujú sa

a) zamestnancom povinne poisteným pre prípad nemoci a materstva podľa zákona zo dňa 15. apríla 1948, č. 99 Sb., o národnom poistení, s výnimkou, uvedenou v § 21 (v ďalšom „zamestnanci"),

b) osobám, ktoré majú nárok na nemocenské alebo sú v ústavnom ošetrovaní na základe svojho poistenia ako zamestnanci podľa zákona o národnom poistení,

c) zamestnankyniam, ktoré majú nárok na peňažnú pomoc v materstve podľa zákona o národnom poistení,

d) osobám, vykonávajúcim činnú službu v československej armáde,

e) osobám, študujúcim na riadnom učilišti, ak sa starajú alebo ak sú povinné starať sa o nezaopatrené deti (§ 3), ktoré bývajú na území Československej republiky a ak sú splnené ostatné podmienky podľa tohto zákona.

§ 2.

(1) Osoba, uvedená v § 1, má nárok na rodinný prídavok podľa tohto zákona, ak bola v kalendárnom štvrťroku, za ktorý sa rodinný prídavok poskytuje, aspoň po čas 45 dní ako zamestnanec povinne poistená pre prípad nemoci a materstva, alebo ak bola v tomto a predchádzajúcom kalendárnom štvrťroku dovedna takto povinne poistená aspoň 90 dní (v ďalšom len „oprávnený").

(2) Do časov, uvedených v odseku 1, sa nezapočítava čas povinného nemocenského poistenia, za ktorý zamestnanec nemal nárok na mzdu.

(3) Času povinného poistenia podľa odseku 1 kladie sa na roveň

a) čas, za ktorý osoba uvedená v § 1, mala nárok na nemocenské alebo bola v ústavnom ošetrovaní na základe svojho poistenia ako zamestnanec podľa zákona o národnom poistení;

b) čas, za ktorý osoba uvedená v § 1, mala ako zamestnankyňa nárok na peňažnú pomoc v materstve podľa zákona o národnom poistení;

c) čas činnej služby v československej armáde s výnimkou služobného času, stráveného v pomere vojenskej osoby z povolania, ak osoba, uvedená v § 1, bola v posledných 12 mesiacoch pred nástupom tejto služby ako zamestnanec aspoň 182 dní povinne poistená pre prípad nemoci a materstva podľa zákona o národnom poistení;

d) čas štúdia na riadnom učilišti, ak osoba, uvedená v § 1, bola v posledných 12 mesiacoch pred vstupom na riadne učilište ako zamestnanec aspoň 182 dní povinne poistená pre prípad nemoci a materstva podľa zákona o národnom poistení.

(4) Ak to vyžaduje štátne vedenie práce alebo mzdovej politiky, môže vláda nariadením ustanoviť rozhodné časy, uvedené v odseku 1, inak.

§ 3.

(1) Za nezaopatrené deti považujú sa pokrvné i osvojené deti oprávneného alebo jeho manželky (manžela) do 16 rokov.

(2) Za nezaopatrené považuje sa i dieťa (odsek 1) staršie než 16 rokov, ktorého vlastný príjem neprevyšuje 1.800 Kčs v kalendárnom štvrťroku,

a) ak si nemôže pre nemoc alebo pre telesnú alebo duševnú vadu vlastnou prácou obstarať výživu, alebo

b) ak sa pripravuje sústavne na budúce životné povolanie štúdiom na riadnom učilišti alebo iným školením (výcvikom), v tomto prípade však najdlhšie do 25. roku. Ak nemohlo dieťa skončiť školenie (výcvik) do 25. roku pre plnenie brannej povinnosti, zvyšuje sa táto veková hranica o čas, v ktorom bola táto povinnosť plnená; v čase plnenia brannej povinnosti sa dieťa nepovažuje za nezaopatrené.

(3) Za nezaopatrené deti možno v prípadoch hodných zreteľa považovať tiež deti staršie než 16 rokov, u ktorých nie sú splnené podmienky odseku 2, ako aj vnukov, súrodencov a chovancov. Podrobnosti upraví Ministerstvo sociálnej starostlivosti smernicami, ktoré vydá po vypočutí predstavenstva Fondu rodinných prídavkov (§ 14) a ktoré vyhlási v Úradnom liste.

(4) Ak sú u viac osôb splnené podmienky pre poskytnutie rodinného prídavku na to isté dieťa, prislúcha prídavok len raz, a to tej z nich, ktorá má dieťa v priamom zaopatrení.

§ 4.

(1) Rodinný prídavok robí
na 1 dieťa 150 Kčs mesačne,

na 2 deti 350 Kčs mesačne,

na 3 deti 600 Kčs mesačne,

na 4 deti 900 Kčs mesačne,

na 5 detí 1 250 Kčs mesačne,

na 6 detí 1 650 Kčs mesačne,

na 7 detí 2 100 Kčs mesačne,

na 8 detí 2 600 Kčs mesačne,

na 9 detí 3 100 Kčs mesačne,

na 10 detí 3 600 Kčs mesačne

a zvyšuje sa o 500 Kčs mesačne na každé ďalšie nezaopatrené dieťa.

(2) Ak to vyžaduje vedenie štátnej mzdovej politiky, môže vláda nariadením upraviť výšku rodinných prídavkov pre zamestnancov niektorých výrobných odborov alebo ich odvetví alebo pre určité skupiny zamestnancov vyššími sumami, než je uvedené v odseku 1.

(3) Rodinný prídavok prislúcha za každý kalendárny mesiac, v ktorom sa osoba, uvedená v § 1, stará o nezaopatrené dieťa (§ 3).

§ 5.

(1) Rodinný prídavok neprislúcha na dieťa,

a) na ktoré sa poskytuje výchovné podľa príslušných ustanovení platových úprav štátnych a iných verejných zamestnancov, po prípade podľa obdoby týchto predpisov, alebo

b) na ktoré sa poskytuje výchovné podľa príslušných ustanovení zákona o národnom poistení.

(2) Vláda môže nariadením podrobnejšie upraviť poskytovanie rodinných prídavkov domáckym robotníkom a osobám, zamestnaným striedavo u rôznych zamestnávateľov, a pritom viazať nárok na rodinné prídavky podmienkou dosiahnutia určitého najmenšieho zárobku v kalendárnom štvrťroku alebo v inom období.

§ 6.

Rodinný prídavok je sročný vždy po uplynutí kalendárneho štvrťroku v deň, ktorý určí Ministerstvo sociálnej starostlivosti po vypočutí jednotnej odborovej organizácie vyhláškou v Úradnom liste.

§ 7.

Nárok na rodinný prídavok musí byť uplatnený do roka od posledného dňa mesiaca, v ktorom vznikol. Ak bol uplatnený neskoršie, zaniká nárok na rodinné prídavky za čas, predchádzajúci túto lehotu.

§ 8.

(1) Pokiaľ oprávnený nemá dieťa v priamom zaopatrení, vypláca sa rodinný prídavok osobe, ktorá ho má v priamom zaopatrení.

(2) Manželka (manžel) oprávneného, poručník alebo opatrovník jeho detí, okresná starostlivosť o mládež alebo miestny národný výbor bydliska oprávneného môže navrhnúť okresnému súdu, príslušnému podľa tohto bydliska, aby určil osobu alebo orgán verejnej správy, ktorým má byť rodinný prídavok vyplácaný namiesto oprávnenému, ak je nebezpečenstvo, že by oprávnený nepoužil rodinný prídavok v prospech nezaopatreného dieťaťa. Súd rozhodne usnesením po vykonanom nespornom konaní podľa predpisov o ustanovení opatrovníka. Ak vyhovie súd návrhu, je príjemca rodinného prídavku povinný vynaložiť ho výhradne v prospech nezaopatreného dieťaťa.

(3) Nárok na rodinný prídavok môže sa platne postúpiť (zastaviť) alebo zexekvovať len na zaistenie alebo uspokojenie pohľadávky, ktorá vznikla voči oprávnenému z titulu starostlivosti o nezaopatrené dieťa, na ktoré nárok prislúcha.

§ 9.

(1) Nárok na rodinný prídavok sa uplatňuje na príslušnej okresnej národnej poisťovni (§ 218 zákona o národnom poistení). Podrobnosti o spôsobe uplatňovania nároku, najmä o tom, ako sa

preukazujú predpoklady vzniku a trvania nároku, určí Ministerstvo sociálnej starostlivosti vyhláškou v Úradnom liste.

(2) Oprávnený i príjemca rodinného prídavku je povinný oznámiť príslušnej okresnej národnej poisťovni, ktorá mu rodinný prídavok vypláca, do 15 dní všetky zmeny v pomeroch, rozhodných pre vznik a trvanie nároku na rodinný prídavok alebo pre jeho vyplácanie.

§ 10.

(1) O nároku na rodinný prídavok rozhoduje príslušná okresná národná poisťovňa výmerom. Výmer sa nevydáva, ak sa rodinný prídavok priznáva, len ak by si to strana výslovne vyžiadala.

(2) O opravných prostriedkoch a opravnom konaní platia obdobne predpisy, upravujúce opravné prostriedky a opravné konanie v národnom poistení nemocenskom.

§ 11.

(1) Preplatky na rodinných prídavkoch, ktoré vznikly nesplnením alebo opomenutím povinností, uložených týmto zákonom oprávnenému alebo príjemcovi rodinného prídavku, najmä potom tým, že oprávnený alebo príjemca vylákal rodinný prídavok nepravdivým tvrdením alebo zatajením rozhodných skutočností, je príjemca povinný vrátiť. O vrátení rozhodne príslušná okresná národná poisťovňa výmerom a vymáha ich rovnakým spôsobom ako príspevok podľa § 12.

(2) Preplatky podľa odseku 1 môžu byť srazené pri budúcich výplatách rodinných prídavkov tomu istému príjemcovi.

§ 12.

(1) Na výdavky, spojené s poskytovaním rodinných prídavkov, platia zamestnávatelia zo svojho príspevok, ktorý je 4 % vymeriavacieho základu pre poistné za zamestnancov, povinne poistených pre prípad nemoci a materstva, ustanoveného podľa § 20 zákona o národnom poistení. Príspevok sa neplatí za zamestnancov, uvedených v § 21.

(2) O príspevku podľa odseku 1 platia obdobne ustanovenia §§ 121 až 130 a 132 až 134 zákona o národnom poistení. Príspevok vyberá, predpisuje a vymáha príslušná okresná národná poisťovňa.

§ 13.

Pokiaľ prostriedky Fondu rodinných prídavkov (§ 14) nepostačia na úhradu nákladov, spojených s poskytovaním rodinných prídavkov, uhradí zvyšok štát. Štát poskytne Fondu v prípade potreby primerané preddavky.

§ 14.

(1) Nositeľom práv a záväzkov podľa tohto zákona je Fond rodinných prídavkov (ďalej len „Fond“), ktorý je zriadený pri Ministerstve sociálnej starostlivosti.

(2) Orgánom Fondu je predstavenstvo, ktoré sa skladá z predsedu, dvoch podpredsedov a ďalších deviatich členov. Predsedom je zástupca Ministerstva sociálnej starostlivosti, prvým podpredsedom zástupca Povereníctva sociálnej starostlivosti a druhým zástupca zamestnancov. Ďalšími členmi predstavenstva sú zástupca Ministerstva financií, zástupca Ministerstva zdravotníctva, dvaja zástupcovia Ústrednej národnej poisťovne, z ktorých jeden je zo Slovenska, a piati zástupcovia zamestnancov.

(3) Predsedu, podpredsedov a členov predstavenstva, s výnimkou zástupcov ministerstiev financií a zdravotníctva, vymenúva a odvoláva minister sociálnej starostlivosti. Zástupcu Ministerstva financií vymenúva a odvoláva minister financií, zástupcu Ministerstva zdravotníctva vymenúva a odvoláva minister zdravotníctva. Druhý podpredseda, zástupca zamestnancov a zástupcovia Ústrednej národnej poisťovne sa vymenujú a odvolávajú na návrh jednotnej odborovej organizácie. Za každého z členov, uvedených v poslednej vete odseku 2, vymenúva sa náhradník.

(4) Podrobnosti o správe, hospodárení a účtovaní Fondu určia stanovy, na ktorých sa usnesie predstavenstvo. Stanovy schvaľuje Ministerstvo sociálnej starostlivosti po dohode s Ministerstvom financií a vyhlási ich v Úradnom liste.

(5) Okresné národné poisťovne vyplácajú rodinné prídavky na účet Fondu.

(6) Ústredná národná poisťovňa odvádza Fondu príspevky (§ 12), pokiaľ nie sú potrebné na výplatu rodinných prídavkov. Podrobnosti upraví predstavenstvo Fondu smernicami.

§ 15.

Za správne výdavky, ktoré vzniknú Ústrednej národnej poisťovni jej účasťou na vykonávaní tohto zákona, poskytne jej Fond primeranú náhradu. Jej výšku určí Ministerstvo sociálnej starostlivosti po dohode s Ministerstvom financií po vypočutí predstavenstva Fondu a Ústrednej národnej poisťovne.

§ 16.

(1) Úrady a orgány verejnej správy, súdy a verejnoprávne korporácie sú povinné spolupôsobiť v medziach svojej pôsobnosti pri vykonávaní tohto zákona.

(2) Majetok, právne úkony a listiny Fondu sú oslobodené od daní, dávok a poplatkov.

(3) Písomnosti a úradné úkony, potrebné na konanie podľa tohto zákona, sú oslobodené od poplatkov a dávok za úradné úkony vo veciach správnych.

§ 17.

(1) Rodinný prídavok nie je súčiastkou vymeriavacieho základu pre dávky a poistné podľa zákona o národnom poistení a je oslobodený od všetkých verejných dávok.

(2) Ak určuje súd výživné na dieťa, neberie sa do úvahy rodinný prídavok, ktorý sa naň poskytuje.

(3) Ak poskytuje zamestnávateľ na základe povinnosti, uloženej mu príslušnými predpismi, zamestnancovi prídavok na dieťa (výchovné, vychovávací prídavok a pod.), je povinný započítať na toto plnenie rodinný prídavok podľa tohto zákona.

§ 18.

(1) Kto sa dopustí konania alebo opomenutia, ktoré sa prieči ustanoveniam tohto zákona alebo predpisom, vydaným na jeho vykonanie, najmä kto

a) nesplní včas bez náležitého ospravedlnenia ohlasovaciu povinnosť, uloženú týmto zákonom,

b) dojedná s oprávneným smluvu, ktorou majú byť obmedzené alebo skrátené práva vyplývajúce pre oprávneného z tohto zákona,

c) urobí v konaní o rodinných prídavkoch nepravdivú výpoveď o okolnostiach, ktoré môžu mať vplyv na rozhodnutie,

d) dosiahne rodinný prídavok predstieraním,

e) požaduje, hoci na to nie je oprávnený, poskytnutie rodinného prídavku na to isté dieťa od niekoľkých územných organizačných zložiek Ústrednej národnej poisťovne,

f) nevyhovie inej povinnosti podľa tohto zákona,

potresce sa, ak nejde o čin prísnejšie trestný, pre správny priestupok okresným národným výborom pokutou do 20.000 Kčs alebo väzením (zatvorením) do 6 týždňov alebo oboma týmito trestami. Pre prípad nevymožiteľnosti pokuty vymeria zároveň okresný národný výbor podľa miery zavinenia náhradný trest na slobode do 6 týždňov. Ak sa uložia oba tresty zároveň, nesmie trest na slobode spolu s náhradným trestom väzenia (zatvorenia) presahovať 6 týždňov.

(2) Ustanovenie odseku 1 nevzťahuje sa na orgány verejnej správy.

(3) Ak sa dopustí trestného konania alebo opomenutia podľa odseku 1 v podniku alebo zariadení právnickej osoby fyzická osoba, ktorá nezodpovedá podľa zákona alebo stanov za ich správu alebo ich skutočne samostatne nespravuje, tresce sa podľa odseku 1 tiež fyzická osoba, ktorá zodpovedá za správu podniku alebo zariadenia alebo ich skutočne spravuje, pokiaľ o trestnom čine vedela alebo zanedbala povinnú starostlivosť. Ak došlo k trestnému činu na podklade správneho úkonu viac fyzických osôb, zodpovedajúcich ako sbor za správu podniku alebo zariadení právnickej osoby alebo spravujúcich skutočne podnik alebo zariadenie, sú trestné všetky osoby, ktoré sa vyslovily pre konanie alebo opomenutie, zakladajúce trestný čin.

§ 19.

(1) Na nezaopatrené deti, ktoré bývajú mimo územia Československej republiky, môžu byť rodinné prídavky poskytované len za podmienok a v rozsahu, ktoré ustanoví vláda nariadením.

(2) Minister sociálnej starostlivosti môže nariadením poveriť iné územné organizačné složky Ústrednej národnej poisťovne pôsobnosťou okresných národných poisťovní podľa tohto zákona.

(3) Ministerstvo sociálnej starostlivosti môže robiť opatrenia na odstránenie príkrostí, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní tohto zákona.

§ 20.

(1) Fond môže použiť časti prebytkov svojho hospodárenia na podporovanie zdravej populácie vo všetkých vrstvách obyvateľstva, najmä

a) podporovaním ústavov a zariadení pre deti a

b) poskytovaním podpôr v jednotlivých prípadoch sociálne a populačne zvlášť odôvodnených.

Podrobnosti určia smernice, ktoré vydá Ministerstvo sociálnej starostlivosti po dohode s Ministerstvom zdravotníctva po vypočutí predstavenstva Fondu a vyhlási v Úradnom liste.

(2) Výšku sumy, ktorú môže Fond použiť na účely, uvedené v odseku 1, určí každoročne Ministerstvo sociálnej starostlivosti po dohode s Ministerstvom financií po vypočutí predstavenstva Fondu.

§ 21.

Tento zákon sa nevzťahuje na štátnych a iných verejných zamestnancov, ktorým náleží výchovné, ak sú u nich splnené predpoklady podľa príslušných platových úprav alebo ktorých smluvné platy sú upravené so zreteľom na nezaopatrené deti podľa obdoby týchto úprav.

§ 22.

Dobou povinného poistenia pre prípad nemoci a materstva, pokiaľ ide o čas pred 1. októbrom 1948, rozumie sa doba povinného poistenia podľa predpisov o verejnoprávnom poistení, uvedených v § 1 zákona zo dňa 13. decembra 1945, č. 154 Sb., o rodinných prídavkoch niektorých osôb poistených pre prípad nemoci, v znení zákona zo dňa 2. apríla 1947, č. 58 Sb.

§ 23.

Zákon č. 154/1945 Sb., v znení zákona č. 58/1947 Sb., sa zrušuje. Predpisy, vydané podľa neho, zostávajú, pokiaľ neodporujú ustanoveniam tohto zákona, nedotknuté, dokiaľ nebudú nahradené predpismi, ktoré budú vydané podľa tohto zákona.

§ 24.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. januára 1949; vykoná ho minister sociálnej starostlivosti po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Erban v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.